

Juhana Kelloniemi
Onkimiehentie 6
98100 Kemijärvi

Kemijärven kaupunginhallitus
PL 5
98101 KEMIJÄRVI

OIKAISUVAATIMUS 10.4.2020

Oikaisuvaatimuksen tekijä: Juhana Kelloniemi
Onkimiehentie 6
98100 Kemijärvi
Puh: 044-2844475
juhana.kelloniemi@kemijarvi.fi

Vaadin kaupunginhallituksen 30.3.2020 pöytäkirjan pykälän 89 päätöksen kumoamista.

Toimivallan ylitys

Kemijärven kaupunki toimeenpanee kaupunginvaltuuston alkuvuodesta 2020 päättämää talouden tasapainottamisen sopeutusohjelmaa. Siksi on syytä tarkastella kaupunginhallituksen toimivaltaa ja päätöstä 30.3.2020 pykälässä 89 päätettyä Boreal Bioref Oy:lle myöntämän 350 000 € rahoituksen konvertointia korkoineen. Summa on euromääräisesti niin suuri (kokonaissumma korkoineen, noin 850 000 €), että asia on päätettävä kaupunginvaltuustossa.

Perustelut:

Hallintosäännön luvun 4 *Konserniohjaus ja sopimusten hallinta, sekä Kuntalain mukaan* Kemijärven kaupunginvaltuusto määrittelee, minkälaista yhteistyötä konsernitasolla tehdään rahoituksessa, sijoitustoiminnassa, riskien hallinnassa.

Kemijärven kaupungin hallintosääntö ja kuntalaki määrittelevät valtuuston tehtäväksi sijoitustoiminnan perusteet. Kaupunginhallitus rikkoo molempia edellä mainittuja päätöksellään. Se ei voi ohjeistaa kunnan konserniyhtiötä sijoitustoiminnassa, koska sijoitustoiminnasta päättää valtuusto.

Vuoden 2020 talousarviossa on Kemijärven Kehityksen investointimenoiksi hyväksytty 10 000 €. Jos kaupunginhallitus nyt omistajaohjeistaa Kemijärven Kehitys Oy:tä hyväksymään lähes miljoonan euron sijoituksen Boreal Bioref Oy:n osakkeisiin ylittää se samalla räikeästi valtuuston hyväksymän Kemijärven Kehitys Oy:n talousarvion. Osakkeisiin konvertointi on myös selvää riskirahoitusta, sillä kyseinen Boreal Bioref Oy oli viime tilikauden tasetietojen mukaan noin 7,7 miljoonaa euroa alijäämäinen, eikä sillä ole tuloja käytännössä lainkaan.

1. Hallinnon oikeusperiaatteiden ja riskienhallinnan rikkominen

Kaupunginhallitus on laiminlyönyt omistajaohjauksellaan hallinnon oikeusperiaatteita ja rikkonut riskienhallinnan sekä sisäisen valvonnan periaatteita.

Perustelut:

Kemijärven kaupungin riskienhallinta, sivu 5.

Kemijärven kaupungin hallintosäntö pykälä 80

Kemijärven kaupunginhallitus rikkoo päätöksellään tarkoitussidonnaisuuden periaatetta erityisesti harkintavallan osalta, suhteellisuusperiaatetta ottaen huomioon kaupungin surkean taloudellisen tilanteen, sekä luottamuksensuojaperiaatetta, sillä päättämässä on ollut esteellisiä henkilöitä.

Boreal Biorefin tilinpäätös 1.1.2018 – 30.6.2019. Yhtiön tilintarkastajan lausunto asiasta:

”Haluamme kiinnittää huomiota tilinpäätöksen liitetietojen kohtaan Rahoituksen riittävyys ja riskit, jonka mukaan yhtiö ei ole vielä allekirjoittanut varsinaista sopimusta investointinsa rahoittamiseksi. Tämä seikka osoittaa sellaista olennaista epävarmuutta, joka saattaa antaa merkittävää aihetta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa. Lausuntomme tämän seikan osalta.”

2. Virheellinen päätöksentekoprosessi § 89

Esitys Boreal Biorefile myönnettyjen lainojen konvertoinnista osakkeiksi tuotiin kaupunginhallituksen esityslistalle ilman päätösehdotusta. Pykälä lisättiin perjantaina 27.3.2020 kaupunginhallituksen 30.3.2020 kokouksen esityslistalle lisäpykälänä.

Pykälästä puuttuu konvertoinnin kannalta ratkaisevia tietoja kuten lainasta syntyneiden korkojen summa, saatavien osakkeiden määrä, osakkeen kappalehinta, osakkeiden kaupungille tuova äänimäärä yhtiön päätöksenteossa, muiden alkuperäisten sijoittajien henkilöllisyys tai yhtiösijoittajat, muiden sijoittajien suostumus konvertointiin, sekä **tärkeimpänä omistajien omarahoitusosuus yhtiön pelastamiseksi.**

On mahdollista, että Boreal Bioref menee konkurssiin kuten jo miljoonaluokan miinusmerkkisistä tilinpäätöstiedoista voidaan enteillä. Yrityksellä ei käytännössä ole lainkaan tuloja. Mikä on kaupungin oikeudellinen asema peria sijoitusta ja korkoja takaisin esteellisiltä päättäjiltä, tai konkurssipesältä?

Pykälässä mainitaan Kemijärven Kehitys Oy:n edustajaksi Jari Polvi. Jari Polvi on myös Boreal Biorefin hallituksessa. Miten sama luonnollinen henkilö voi edustaa sekä etua saavaa yhtiötä Boreal Biorefia, että Kemijärven Kehitys Oy:tä?

3. Esteellisyys

Pykälän 89 päätöstä on ollut tekemässä kaksi esteellistä luottamushenkilöä, jotka toimivat Kuntalain 85 § mukaan virkavastuulla.

Kirsti Ojala, kaupunginhallituksen jäsen ja Lea Koskela, kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja entinen Boreal Bioref Oy:n hallituksen jäsen.

Kirsti Ojalan aviomies, Mauri Ojala, on ollut päättämässä Itä-Lapin Energian hallituksessa vuonna 2017 Boreal Biorefillle myönnettävästä 100 000 € lainasta. Päätös on tehty ilman yhtiökokouksen koollekutsumista. Lainalle ei ole vakuutta.

Lea Koskela, kaupunginhallituksen puheenjohtaja on ollut päättämässä Itä-Lapin Energian hallituksessa vuonna 2017 Boreal Biorefillle myönnettävästä 100 000 € lainasta. Koskela on myös entinen Boreal Bioref Oy:n hallituksen jäsen. Päätös on tehty ilman yhtiökokouksen koollekutsumista. Lainalle ei ole vakuutta.

Itä-Lapin Energian tilinpäätös 2017:

Annetut pääomalainat

Yhtiöllä on 100.000,00 euron pääomasaatava. Laina päättyy 31.12.2018 ja se voidaan vaihtaa osakkeisiin. Lainalla ei ole vakuutta.

Kaupunginhallituksen jäsenet Koskela ja Ojala ovat olleet mukana päätöksenteossa. Päätöksenteossa edellytetään kaikkien sijoittajien hyväksyvän konvertoinnin. Tämä koskee myös Itä-Lapin Energiaa.

Poistuuko lainan myöntäneiltä henkilöiltä henkilökohtainen maksuvastuu (*Lea Koskela ja Mauri Ojala*), mikäli Boreal Bioref menee konkurssiin tai investointi ei toteudu konvertoimalla vakuudettoman pääomalainan osakkeiksi?

Lisäksi Kemijärven kaupungin talousarvioon on sisällytetty toiminnallinen tavoite olla mukana Kemijärven Biojalostamoon liittyvässä voimalaitosinvestoinnissa noin 3,5 miljoonalla eurolla.

Kemijärven kaupunki on vaarassa joutua kriisikunnaksi ja täyttää jo osin kriisikuntakriteeristön tunnusmerkkejä. Valtuuston 2020 alkuvuodesta päättämän Talouden sopeuttamisohjelman yksi merkittävä tarkoitus on estää kaupunkia osallistumasta ylimääräiseen/ ei lakisääteiseen toimintaan. Mikäli siis tehdashanke toteutuisi, olisi kaupunki jo lupautunut osallistumaan aiemmassa kappaleessa mainitulla summalla voimalaitosinvestointiin, mutta rahoja siihen ei ole varattu budjettiin. Lainarahalla voimalaitosinvestointiin ei voida osallistua sillä kaupungin velkaantuneisuus on jo nyt kriisikuntatasoa.

Itä-Lapin Energian hallituksessa istuu kaksi kaupunginhallituksen jäsentä, Lea Koskela sekä Kirsti Ojala. Ko. henkilöt ovat esteellisiä päättämään Boreal Biorefin lainoituksen muuttamisesta osakkeiksi. Edellyttään kaupunginhallitus päätöksessään: *"kaikkien pääomallainojen (alkuperäiset sijoittajat) konvertoiminen on keskeinen osa Boreal Bioref Oy:n lisärahoituspakettia. Konvertointipäätöksellä mahdollistetaan kaikkien alkuperäisten sijoittajien lisäksi, uusien sijoittajien mukaantuloa ja varmistetaan rahoitusneuvotteluiden eteneminen"*.

Perusteet esteellisyydelle löytyvät Kuntalain pykälistä 28 sekä 97 ja Hallintolaki § 28.

4. Päätöksenteko perustuu puutteellisiin ja vanhoihin tietoihin

Kemijärven kaupunginhallituksen perusteet päätökselleen:

Kemijärven kaupunginhallitus omistajaohjeisti kokouksessaan 30.3.2020 Kemijärven Kehitys Oy:tä hyväksymään pääomallinaehtoisien velkakirjan ja lainasta syntyneiden korkojen konvertoinnin Boreal Bioref Oy:n osakkeiksi. Myös muilta rahoittajilta edellytetään konvertointipäätöksen hyväksymistä ja välirahoitusratkaisun syntymistä ennen konvertointisopimuksen voimaantumista. Kaupunginhallitus kuuli kokouksessaan ennen päätöksentekoa kaupungin kehitysyrityksen tilintarkastajaa KHT, JHT Tapio Raappanaa (KPMG Oy) ja Boreal Bioref Oy:n toimitusjohtajaa Heikki Nivalaa. Lausuntojen perusteella taloudellisesta näkökulmasta katsoen pääomallinen ja korkojen muuttaminen Boreal Bioref Oy:n osakkeiksi ei lisää merkittävästi riskiä alkuperäisiin päätöksiin verrattuna. Toisaalta tehty päätös konvertointiin liittyen edistää merkittävästi rahoitusneuvottelujen onnistumista ja näin mahdollistaa lopullisen tehdasinvestoinnin toteutumisen Kemijärvelle.

Tätä samaa perustetta *rahoitusneuvotteluista ja niiden vaarantumisesta* on käytetty jo aiemmin kaupunginhallituksen 27.1.2020 kokouksessa:

Kaupunginhallitus § 21 27.01.2020

Kemijärven Kehitys Oy:n ohjeistaminen koskien Boreal Bioref Oy:lle annettua pääomallinaa 189/03.034/2017KH 27.01.2020

§ 21 Kemijärven Kehitys Oy omistaa Boreal Bioref Oy:stä 11,76% (24 000 osaketta).

Kemijärven Kehitys Oy on mukana Boreal Biorefin rahoituksessa siemenvaiheenrahoittajana ns. sijoittajasopimuksen kautta pääomallinaehtoisella velkakirjalla 350 000 € ja siihen velkakirjojen ehtojen täytyessä kertyneellä korolla. Kaikkien pääomallinaehtoisien (alkuperäiset sijoittajat) koron kertymisen päättäminen 31.12.2019 ajankohtaan on osa BB:n lisärahoituspakettia, jolla varmistetaan etteivät em. lainojen korkokulut vaikeuta rahoitusneuvotteluja ja sitä kautta estä rahoitusratkaisun tekemistä. Boreal Bioref Oy:n tilannekatsaus ja selvitys lainojen koron kertymisen päättämisen mahdollistavasta sopimuksesta annetaan kokouksessa. (Kaupunginjohtaja Atte Rantanen 040 726 6601) Päätösehdotus (kaupunginjohtaja): Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi tilannekatsauksen ja ohjeistaa Kemijärven Kehitys Oy:tä hyväksymään pääomallinaehtoisuuden koronmuutos sopimuksen. Päätös: Merkittiin, että Riitta Savukoksi jääväsi itsensä ja poistui esteellisenä kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi. (HL 28 § 5.yhteisöjäävi (Kemijärven kehityksen hallituksen varajäsen)). Päätösehdotus hyväksyttiin. Tiedoksi: Kemijärven Kehitys Oy / Yhtiökokousedustaja

5. Moraalinen ja eettinen virkavastuu kunnallisessa päätöksenteossa

Kuntalain 69 § mukaan *luottamushenkilön tulee edistää kunnan ja sen asukkaiden etua sekä toimia luottamustehtävässään arvokkaasti tehtävän edellyttämällä tavalla.*

Alkuvuodesta 2020 valtuuston päättämän talouden sopeuttamisohjelman aikana kaupunginhallituksen päättäessä konvertoida varoja noin miljoonalla eurolla yksityiseen yritykseen, rikkoo kaupunki sekä Kuntalain 129 pykälää riskisijoittamisesta, että kuntalaisten etua.

Kuriositeettina voidaan kysyä, miksi Kaupunginjohtaja Rantanen ja kaupunginhallituksen puheenjohtaja Lea Koskela sekä valtuuston puheenjohtaja Niemelä sanoivat 2020 maaliskuisessa haastattelussa paikallislehti Kotilapissa täysin päinvastaista: **”Kaupungin tehtävä on**

edesauttaa, ei tukea rahallisesti yksittäisiä yrityksiä”. Artikkelissa oli kyse matkailun kehittämisestä Suomun ja Pyhätunturin alueella. Tukeeko kaupunki siis vain joitakin yrityksiä taloudellisesti? Yritysten taloudellinen tukeminen ei todellakaan kuulu kunnan perustehtäviin.

Kaupunginhallituksen 30.3.2020 pykälä 89 tulee mitätöidä kokonaisuudessaan lainvastaisena ja puutteellisia tietoja sisältäneenä.

Kaupunginhallituksen tulee välittömästi vaatia Boreal Biorefilta lainojen lyhennyssuunnitelma ja maksuaikataulu. Kaupunkin toteuttaa parhaillaan talouden sopeuttamisohjelmaa, joten on eettisesti ja moraalisesti hyvin arveluttavaa, että kaupunki rahoittaa täysin ulkopuolista osakeyhtiötä. Boreal Biorefin maksusuunnitelma ja sen aikataulu tulee julkaista. Maksusuunnitelman toteutumista tulee seurata. Käsitykseni mukaan Boreal Bioref ei ole noudattanut lakisääteisiä aikatauluja tietojen antamisesta PRH:lle, joten sen uskottavuudessa on vakavia puutteita.

Kemijärvi 10.4.2020

Juhana Kelloniemi, kaupunginvaltuutettu